

Oudheid (1000 v.C. – 500 n.C.)



POERIEM

Joods feest dat de redding van de Joden in Perzië viert door Koningin Esther, in de tijd van koning Xerxes (Ahasveros). Onderkoning Haman wilde alle Joden in het rijk vermoorden, maar Koningin Esther dwarsboemde zijn plan.

APION

De Griekse taalkundige en filosoof Apion stond bekend om zijn diepe afkeer van Joden. Hij verzon verhalen om hen in een kwaad daglicht te stellen. Bijvoorbeeld dat de Joden een gouden ezelkop zouden aanbidden en dat ze jaarlijks een Griekse toerist offerden. Dit droeg bij aan de eerste pogrom, anti-Joodse rellen in Alexandrië in 38 n.C.



JOODSE DIASPORA

De Joden verloren na de Bar-Kochba-opstand hun politieke zelfstandigheid in de Romeinse provincie Judea. Daarna waren Joden altijd een minderheid, in Israël en daarbuiten. Deze verspreiding duurde tot 1948.



VERVANGINGS-MYTHE

Volgens de 'vervangingsmythe' hadden de christenen de Joden als uitverkoren volk vervangen als straf voor hun zonden, omdat zij Jezus niet erkenden als de Messias (verlosser). Dit idee, dat de Joden zelf schuld hebben aan al het slechte dat hun overkomt, leeft nog steeds.



474 v.C. 20 v.C. – 45 n.C. 32-135 155-160

Athenese democratie
Hellenisme
Zijderoute
Romeinse Rijk
Romeinse Rijk
Romeinse Rijk
Romeinse Rijk
Romeinse Rijk
Romeinse Rijk

Middeleeuwen (500 – 1500)



JODEN JEZUS-MOORDENAARS

Joden werden lange tijd 'Godsmoordenaars' genoemd door christenen, die hen verantwoordelijk stelden voor de kruisiging van Jezus in het jaar 33. Ook dit is een mythe: in werkelijkheid werd Jezus door de Romeinen gekruisigd.



KHAYBAR

In 627 belegerden verschillende Joodse stammen de profeet Mohammed en zijn volgelingen in de stad Medina, waaruit Mohammed hen had verbannen. Na een verloren slag liet Mohammed voor straf alle mannen van de Joodse Banu Qurayza-stam in de nabijgelegen oase Khaybar onthoofden. De vrouwen en kinderen werden tot slaaf gemaakt.



KRUISTOCHTEN

De Eerste Kruistocht werd door paus Urbanus II afgekondigd in het jaar 1096. Het belangrijkste idee was om het 'Heilige land' en dan vooral Jeruzalem te bevrijden van moslims. Kruisvaarders vermoordden onderweg Joodse gemeenschappen in Europa.



JODEN EN GELD

Door de kruistochten maakte Europa kennis met specerijen en andere goederen uit verre landen. Er volgde een 'commerciële revolutie' waarin handel en geld belangrijker werden. In 1139 startte de kerk een campagne tegen geld uitlenen met rente: dat was zondig. Alleen Joden mochten het doen. Oude vooroordelen over Joden en geld werden enorm versterkt.



BLOEDSPROOKJE

In 1144 ontstond het antisemitische 'bloedsprookje'. Joden zouden het bloed van christelijke kinderen gebruiken om matzes te bereiden voor het Joodse Pesach-feest, dat vaak rond Pasen valt. Joden werden gezien als kindermoordenaars en werden beschuldigd als christelijke kinderen verduwen.



VERBANNINGEN

In de middeleeuwen werden onder druk van de kerk vaak Joden verbannen uit Europese steden, streken of landen. Omdat zij een bron van (belasting-)inkomsten waren van vorsten, werden zij soms later teruggehaald. Maar na de verbanningen uit Frankrijk en uit Engeland bijvoorbeeld duurde het eeuwen voordat daar weer Joden mochten wonen.



KENMERKENDE KLEDING

Op het Vierde Lateraans Concilie (1215) werd besloten om Joden te verplichten kenmerkende kleding of tekens te dragen, zoals de jodenhoed en de gele cirkel. Zij waren hierdoor duidelijk herkenbaar als buitenstaander.



PEST

Tussen 1348 en 1350 trof een grote pestepidemie Europa, waarbij tientallen miljoenen mensen stierven. Joden kregen hiervan de schuld: zij zouden het water hebben vergiftigd om de christenen te vermoorden. Tienduizenden Joden werden vermoord, complete gemeenschappen werden uitgeroeid.



INQUISITIE

Aan het einde van de 15e eeuw werden Joden in Spanje en later Portugal gedwongen zich te bekeren tot het christendom. Degenen die weigerden, werden verbannen (1492). De rechtbanken die de overheid in het leven riep om te controleren of de bekeerlingen de katholieke leer wel naleefden, hetten de Spaanse Inquisitie.



JANUSKOP VAN DE VERLICHTING

De invloedrijke filosoof Voltaire (1694–1778) was de belichaming van de verlichting. Hij stond echter ook bekend om zijn antisemitische denkbeelden. Hieruit blijkt dat antisemitisme in deze periode nog steeds aanwezig was.



GETTO'S

Al sinds het 3e Lateraans Concilie in 1179 moesten Joden in een aparte buurt of straat wonen, soms werden zij verbannen. In 1516 dwong Venetië alle Joden in een apart ommuurd gebied te wonen, dat getto heette. 's Nachts mocht niemand eruit en werd het afgesloten. In de eeuwen daarna ontstonden ook getto's in andere Europese landen.



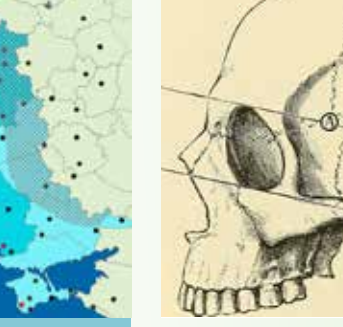
RENAISSANCE

Renaissance (Karel V)
De Reformatie (1517) (Beeldenstorm)
Ontdekkingsreizen (VOC) (Erasmus)
Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) (Willem van Oranje)



EMANCIPATIE JODEN NL

Emancipatie Joden NL (1796) (Willem I) (Grondwet 1848)



FRANSE REVOLUTIE

Franse Revolutie (Napoleon Bonaparte)



SPINOZA



FRANSE REVOLUTIE

Fransie (1789)



WERELDCOMLOT/PROTOCOLLEN

'De Protocollen van de Wijzen van Zion' is een vervalsing uit ca. 1899. De Protocollen zouden zijn geschreven door Joden die de Christelijke maatschappij wilden vernietigen en de wereld wilden overheersen. De vervalsing wordt nog steeds aangevoerd als 'bewijs' van complottheorieën over Joden die de financiële wereld en de media beheersen.



MOORD OPPENHEIMER

In 1738 werd Joseph Süß Oppenheimer opgehangen, de Joodse bankier en raadgever van hertog Karel Alexander van Württemberg. Door zijn impopulaire belastingmaatregelen werd hij na de dood van de hertog beschuldigd van fraude, corruptie, verraad en onzedige betrekkingen met hofdames.



BIOLOGISCH/RACIAAL

Vanaf ca. 1850 veranderde het religieus en economisch antisemitisme in biologisch of raciaal antisemitisme. Joden werden gezien als genetisch minderwaardig en slecht. Die slechtheid zou in hun genen vastliggen, en daardoor onveranderlijk zijn.



DREYFUS

De 'Dreyfus-affaire' duurde van 1894 tot 1899. De Frans-Joodse officier Alfred Dreyfus werd beschuldigd van spionage voor Duitsland en in 1894 veroordeeld op basis van valse getuigenissen. In de kranten verscheen tijdens zijn proces veel antisemitische propaganda, vooral over Dreyfus' 'gebrek aan loyaliteit'. Antisemitisme bleek wijd verbreid in de Franse samenleving.



HOLOCAUST

Holoocaust is de term voor de massamoord op miljoenen Joden in Europa door de Duitse nationaalsocialisten tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939–1945). Een andere term is 'Sjoa', Hebreeuws voor 'vernietiging'.



NAOORLOGS ANTISEMITISME EN BUREAUCRATIE

Het eind van de Tweede Wereldoorlog bracht geen eind aan het antisemitisme in Europa, ook niet in Nederland. Al tijdens de bezetting en vlak daarna waren oude vooroordelen te horen over Joden en geld, macht, etc. In het Poolse Kielce vond in 1946 de laatste pogrom in Europa plaats. 41 Joden werden vermoord.



COMMUNISTISCH ANTISEMITISME

Na de Tweede Wereldoorlog nam het antisemitisme steeds grotere vormen aan in de Sovjet-Unie en de communistische landen in Oost-Europa. De invloedrijke dictator Jozef Stalin, die aan het eind van zijn leven leed aan achtervolgingswaan, wakkerde dit aan. Bekende voorbeelden zijn de Slanskyprocessen in 1952 en het Dokterscomplot in 1952-53.



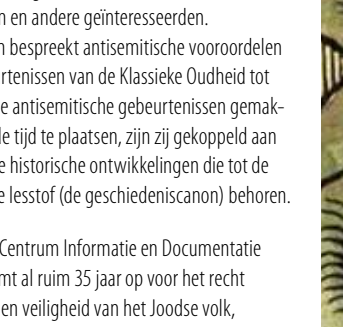
HOLOCAUST-ONTKENNING

Holoocaustontkenning is het ontkennen, bagatelliseren of goedpraten van de massamoord op Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Holoocaustontkenning is een verwerping van algemeen geaccepteerde en goed gedocumenteerde historische feiten over de daden van het nazi-regime, meestal met de bedoeling om de Joden in diskrediet te brengen.



TERREUR EN AANSLAGEN OP JODEN

In Israël en ver daarbuiten vinden aanslagen plaats tegen Joden. Vanaf de jaren 1970 begon dit met terroristische organisaties als PLO, Hezbollah, Al-Qaada en Abu Nidal. Sinds de jaren 1990 richten ook individuen schietpartijen en aanslagen aan, zonder onderscheid tussen Israëlische burgers en Joden.



ANTISEMITISCHE 'ISRAËLKRIEIK'

Soms worden Joden gediscrimineerd of wordt de Holoocaust gebagatelliseerd door iemand die zegt dat hij alleen kritiek uit op de staat Israël. Het gaat hier niet om kritiek op Israël of tegen de Israëlische regering, hoe raar ook.



OVER DE TIJDLIJN & COLOFON

Bij deze Tijdlijn hoort de website

www.antisemitismetijdlijn.nl, met veel uitleg en extra informatie voor docenten, leerlingen en andere geïnteresseerden. De Tijdlijn bespreekt antisemitische vooroordelen en gebeurtenissen van de Klassieke Oudheid tot nu. Om de antisemitische gebeurtenissen gemakkelijk in de tijd te plaatsen, zijn zij gegroepeld aan algemene historische ontwikkelingen die tot de verplichte lesstof (de geschiediscanon) behoren.

CIDI, het Centrum Informatie en Documentatie Israël, komt al ruim 35 jaar op voor het recht op vrede en veiligheid van het Joodse volk, in Israël en daarbuiten. CIDI stelt sinds 1983 jaarlijks de Monitor antisemitische incidenten in Nederland samen en geeft workshops over het verschil tussen Israëlkritiek en antisemitisme. Sinds 2007 organiseert CIDI met de Internationale school voor Holoocausteducatie van Yad Vashem (Jeruzalem) seminars Les geven over de Sjoa en de Tweede Wereldoorlog, voor Nederlandse docenten. De deelnemers vormen het Platform Educatie WOII en Sjoa.

Voor meer informatie en voor onze publicaties kijk op www.cidi.nl. Bestel de Tijdlijn op papier online, per post of per email. CIDI, Postbus 11646, 2502 AP Den Haag. Tel. 070-3646862, Email: cidi@cidi.nl, Web: www.cidi.nl



ועידת התביעות
The Conference on Jewish Material
Claims Against Germany
www.claimscon.org

